

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

בא.

עין משפט
נר מצוה

(א) [שנת ס' מ: |] (ב) [נחמה
ק"ג] פרה פ"ג מ"ב,
(ג) [ע"י מוס' עירובין
ע"י ד"ה הרי"ן, (ד) [מוס'
פרה פ"ג ה"ב, (ה) [פרה
פ"ג ה"ב, (ו) [דפרה
פ"ג, (ז) [ז"ל פרק במד' ד'
דנחמ' דף ק"ג, (ח) [ז"ל
אחריכ"ס, (ט) [גם ה"ש
הנח דבר זה במתה וע"י
ש"ב ע"י במ"ט ספ"ג
דלח"ט ג"ס מהר"ם,
(י) [עירובין ל:]

תורה אור השלם

1. זאת התורה אדם כי
ימות באהל כל הבא אל
האהל וכל אשר באהל
יטבא שבעת ימים:
במדבר י"ט יד
2. ופרש את האהל על
המשכן וישם את מבטח
האהל עליו מלמעלה
כאשר צוה ה' את משה:
שמות מ ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל עיקר
רלא:

מוסף רש"י

ותחתיהם חלל שם א"ת
קבר מפסיק החלל וכו' א"ת
טומאה נוקעת למעלה מן
החלל, אלא טומאה ראויה
נוקעת מעולה עד לקעקע
(בח"ט ק"ג). ומגדלות
בניהם שם לפיה.
דמשו דמטמאין את הפני
השוקף את הפה הפני
הדוקיף, עשו כה שאר
המעלות הרבה, שאין אחיו
ההגה נוגעין בו כל
שבעת ימי פישותו והוא
אלו מיעוקט נוגעין בו
(וי"ג: ממלאין מי מטמא)
ומזין עליו (שם). ועל
גביהן דלתות. להפסיק
בין המיעוקט לקעקע, שלא
יאהלו על קבר המתהם
בלחם למלאות מי חיים
לקדוש מן השילוח (שם).
וכוסות של אבן. של
מעשה פרה בכלי גללים
בכלי אבנים שאין מקבלים
טומאה, כדלמך טעמא
בשמעתא קמיתא דסדר
יומא (שם וע"י יומא ב.).

אהל אהל ריבה. אהלים טובא כתיבי צפרשת פרה לרבות אף
העשוי מחליו: מפני קבר הפסוס. כל שם קבר התהום וטומאת
התהום שבש"ס לשון ספק הוא כהתהום שאינו גלוי. מפני קבר התהום
שכל העיר היו מסופקין שמה יש שם קבר ואין לו למת חלל טפה
וטומאה שהיא ראויה נוקעת ועולה
לרקוע לכך היו צוין אותה ע"ג כיפין
שאי"י יש שם קבר מתחת הרי חלל
מפסיק: ומציאין נשים עוברות כו'.
משום היות דמגן (פרה פ"ג מ"ז)
הפרה ומטבילין אותו מיד להוציא
מלגן של דוקין שהיו אומרים במעורבי
השמש היתה נעשית וכיון דטבול יום
כשר צפרה עשו כה מעלות הרבה
כדי שלא יזלוו כה תקנו כל מעשה
פרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי
דלמה שאין מקבלין טומאה והסכן
השורפה הוקיקוהו לפרישת צבעת
ימים ואין אחיו הכהנים נוגעין בו
כדלמרינן צ"י קמא דיומא (דף ג:).
ואמר מר מוזין עליו כל צבעה ותקנו
שהיה מיעוקט הללו ממלאין לו מיס
לקדש כהן מי מטמא ומשום מעלה
תקנו שהיה טהוריס מכל טומאה
ובמספתאס שנינו עד שהיה בני
שבעה זבני שמנה שנים מגדלין
אותן ולא יותר שלא ראו קרי:
ומציאין שוורים. כשהיו רואים לילך
ולמלאות מיס חיים מן השילוח:
וכוסות של אבן צדיהם.
שכל מעשיה היו בכלי אבנים
כדפרישית: ירדו לטוך המיס ומלאום.
קסבר בהל' אלא תנא מילוי ואלא
שישלב צבאל: מפני קבר הפסוס.
שמה יש כאן טומאה: אהל שוורים.

שכריסם רחבות ומיעוקט יושבין עליהם וכריסן מפסיק שאין
המיעוקט מאהילין על הארץ ולקמן מפרש טעמא אמאי לא היו
מציאין דלתות. אלמא אשמעינן רבי יהודה דשדרתן של שוורים שהיא
כעין גג וחלל של צהמה הוא האהל המפסיק ואע"ג דלאו עשוי
בידי אדם: **כמלא אגרוף.** אהל שרחצ כמלא אגרוף שהוא יותר
מטמא מודה רבי יהודה שאע"פ שאינו עשוי בידי אדם חשוב להיות
אהל דבמלא אגרוף מצינו חשוב למאור שאינו עשוי בידי אדם כדמנן
בזהלות (פ"ג מ"א וכל"ס פ"ז מ"ב) וזמנ' צבורות מיימנין לה
בפרק על אלו מומין (דף ל:). מאור שלא נעשה בידי אדם שיעורו
להוציא את הטומאה לאויר כמלא אגרוף וזהו אגרוף של בן אבטיח
וישנו גדול כראש כל אדם וכי אר"י דלאו אהל היכא דאין עשוי בידי
אדם בטפח קאמר: **בשקיפין.** סלעים הנופלים ומתפרקין ברוח ויש
חור גדול במקום עקירתן: **נקיף.** ציקועין: והרי דלם דיש בה
כמה אגרופים. מן הקרקע עד הדלת וקא א"ר יהודה לא היו מציאין
דלתות קא סלקא דעתיא משום דאין דרך אהל בכך וכל שכן שוורים: **כל
עיקר.** (א) לא משום דלאו אהל אלא שלא תהא דעתו של תינוק גסה עליו
פריוויי' בלע"ז שמתוך שאינו ירא ליפול והרי הוא בטוח כאלו הוא
בעלייה רחבה ויוציא ראשו חוץ לדלת ומאהיל לפיכך מציאין שוורים בלי
דלתות ומתוך שהוא ירא ליפול אינו מוציא ראשו להלך מן רחב השור:

עבדינן למ"ד אהל זרוק לא שמה אהל דאפי' שדה תיבה ומגדל לא חייני: **והתינוקות** יושבין. במספתא דפרה [פ"ג קתני
דהכל שוין שהמיעוקט צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות: **ירדן לתוך המים ומלאום.** קסבר
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימה גדולה פירש דכבולוהו סתמי מוכחי במסכת פרה (פ"ז משה
ו) שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאלו משמע דכשר במילוי דתנן במס' פרה פ"ה מ"ז) השוקת שבסלע אין ממלאין
בה היתה כלי וחברה כסדר ממלאין עוד תניא במספתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כוסות של אבן היו מלויין
בקרני שוורים כיון ששחו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום לצדוקים לרדות (אחריו) ונראה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **תניא נמי הכי.** משמע לכאורה שהיא
ברייאת והיא מודה שלימה במסכת אהלות (פ"ג מ"ז) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי בידי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפית וסלעים (י): **והרי דלם דיש בה כמה אגרופין.** תימה היכי סלקא דעתא דמקשה שלא יועיל דלתות
והלא בידי אדם הוא דמדעת הונחו לשם אהל ועוד מאזיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלתות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעתיא משום דאין דרך אהל בכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה היא גופא וז"ל דקא סלקא דעתיא דבעלי חיים חשיבי להציל
טפי מדלתות ליחשב אהל אף על פי שאין דרך אהל בכך ולא שייך טעם זה אלא בדבר התלוי בסבדא ולא למאי דליפנין ממשכן:
שדערתו של תינוק גסה עליו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוק שמה אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מציאין דלתות:
ובעממת

יליף אהל אהל ממשכן. וא"ת אי ממשכן יליף אפילו עשוי צדי
אלס נמי לא יציא את הטומאה אלא פשתן כדלשכחן פרק
במה מדליקין (שבת דף מ: ו) דמנן כל היוציא מן העץ אינו מטמא
טומאת אהלים אלא פשתן ויליף בגמרא אהל אהל ממשכן ו"ל דכל
המאהילים דמטמאים יליפין צספרי

בפרשה פרה צקל וחומר ממלורע
דתינא מנין לעשות שאר המאהילים
כאהל המת אמרת מה מלורע הקל
עשה בו כל המאהילים כאהל מת
החמור לא כל שכן דלגבי מלורע
כתיב מושבו ודרשינן צבורת כהנים
מושבו טמא מכלאן אמרו הטמא יושב
תחת האילין וטהור עובר טמא וא"ת
אס כן כי לא עבד נמי צדי אדם יליף
צקל וחומר ממלורע וכי תימא אס
כן ג"ש מאי אהניא הא אלטרטכא
ליה לדרשה דפרק במה מדליקין דכל
היוציא מן העץ אינו מטמא טומאת
אהלים ויש לומר דמושבו לא משמע לא
ריבוי ולא מיעוט לענין שאינו עשוי
צדי אדם ולרבי יהודה דמעטיה
רחמנא גבי מת יליפין מלורע הקל
צקל וחומר ממת דלא מטמא ולרבנן
לא מחלק לא הכא ולא הכא ואף
על גב דקסמ' ספרא רבי יהודה
אמאי שפיר הויא דלין כרבי יהודה
דאמר צשמעתי מודה היה רבי
יהודה כמלא אגרוף וא"ת וכיון דשאר
המאהילים יליפין ממת ק"ו ממלורע
אס כן נימא דיו ולא מטמא עובריס
כמו קוצרי המת שהיו עובריס
באכסדרה ויש שם כלים דמלורע עובר
אינו מטמא צבאל דכתיב צבורת
כהנים וכדמנן במסכת נגעים פ' י"ג
(מ"ז) ומיימי לה פ"ק דקדושין (ג:)

בבבב
יש לומר דק"ו זה אינו אלא גלוי מילתא בעלמא הוא דלא יליפין
ממשכן למעוטי שאר המאהילים:
ומביאין נשים עוברות ויולדות. אע"פ שהיו המיעוקט טמאים
צנדה ויולדות לא היו חוששין אלא לשומרן מטומאת
מת דבעיא הזאה ומטומאה היוציא מנופו כגון צעל קרי דכתיב
במספתא (י) שהיו מגדלין אותן עד שהיה בני שבע שנים או שמנה
ולא יותר שלא יראו קרי וקצת תימה מה מועיל מילוי זה שהיו
ממלאין במיעוקט סוף סוף בעינן איש צבעת קידוש שנותנין האפר
במים או צבעת הזאה לרבי יהודה או לרבנן כדמוכח פרק טרף
בקלפי (יומא דף ג:). ויש לומר דמה שהיה יכול לתקן מתקין משום
מעלה דכולה מילתא מעלה בעלמא כדאיתא ברש"י (יומא) (דף ג:):

ועל גביהן דלתות. מאן דאמר צגיטין (דף מ: ו) וצמיר פרק כהן
גדול (דף נה). וצ"י בכל מערבין (עירובין דף ל:). ובפרק במד' אהל
דאגריה (דף כה). דלהלך זרוק לא שמה אהל לחוץ צפני הטומאה
מאי למימר דקסבר לה כרבי יהודה דאמר צשמעתי לא היו מציאין
דלתות אלא שוורים שכריסותיהן רחבות ואע"פ שגם הם אהל זרוק
מ"מ צדידהו גלי רחמנא דחשיבי אהל כדדרשינן מדכתיב (איוב י)
ובעממת וגידים תסוככני ומיחו לר' אליעזר דלקנן ודאי קשה
דמפרש טעמא דשוורים משום דמגינים על הרועה שלהם וקושיא
דמטא משני משום דהויא אהל עראי ולהאי טעמא קשה היכי
קתני **והתינוקות** יושבין. במספתא דפרה [פ"ג קתני
דהכל שוין שהמיעוקט צריכין טבילה כלומר הכל שוין צין ר' עקיבא צין ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא היו צריכין להוות: **ירדן לתוך המים ומלאום.** קסבר
האי תנא מילוי ידים בעינן ולא שישלשל בחבל כך פירש בקונטרס ותימה גדולה פירש דכבולוהו סתמי מוכחי במסכת פרה (פ"ז משה
ו) שהיו מוליכין חבל כדי למלאות ואפילו נתמלא הכלי מאלו משמע דכשר במילוי דתנן במס' פרה פ"ה מ"ז) השוקת שבסלע אין ממלאין
בה היתה כלי וחברה כסדר ממלאין עוד תניא במספתא דפרה אמר לפני רבי עקיבא משום רבי ישמעאל כוסות של אבן היו מלויין
בקרני שוורים כיון ששחו שוורים לשמות נתמלאו הכוסות אמר להם אל תתנו מקום לצדוקים לרדות (אחריו) ונראה לפרש דבהכי
פליגי רבי יוסי ורבנן דרבנן סברי משום ההוא פורתא לא חיישינן לקצר התהום ורבי יוסי חייש: **תניא נמי הכי.** משמע לכאורה שהיא
ברייאת והיא מודה שלימה במסכת אהלות (פ"ג מ"ז) סיפא דההיא דלעיל דהכי תנן התם רבי יהודה אומר כל אהל שאינו עשוי בידי
אדם אינו אהל ומודה בשקיפית וסלעים (י): **והרי דלם דיש בה כמה אגרופין.** תימה היכי סלקא דעתא דמקשה שלא יועיל דלתות
והלא בידי אדם הוא דמדעת הונחו לשם אהל ועוד מאזיה טעם יש לשוורים להועיל יותר מן הדלתות ובקונטרס פירש קא סלקא
דעתיא משום דאין דרך אהל בכך וכל שכן שוורים ולפי זה תיקשי ליה היא גופא וז"ל דקא סלקא דעתיא דבעלי חיים חשיבי להציל
טפי מדלתות ליחשב אהל אף על פי שאין דרך אהל בכך ולא שייך טעם זה אלא בדבר התלוי בסבדא ולא למאי דליפנין ממשכן:
שדערתו של תינוק גסה עליו. קסבר ר' רבי יהודה אהל זרוק שמה אהל דמשמע הא לא מפני שדעתו גסה היו מציאין דלתות:
ובעממת

ג א מ"י פ"ב מלכות
פרה הלכה ו' סגן עשין
לג:.

לענין רש"י

פריוויי' (פר"ב"ד).
מכיר, מורגל.

רבינו חננאל

ליף אהל אהל, כתיב
הא אדם כי ימות באהל
וכתיב התם ופרוש את
האהל על המשכן, מה
להלך בידי אדם, הכא
נמי בעינן אהל העשוי
בידי אדם. איני והתנן
במסכת פרה פ"ג תצורות
היו בירושלים נטריות על
גבי מלע, ותחתיהן חלול
מפני קבר התהום כו'.
פי' שאם יש שם קבר
תחתיו נעשה חלל זה אהל
ואין טומאה בוקעת ועולה
למעלה מן האהל, לפיכך
התינוקות (ה)מתגדלים
באותן תצורות. וכן כשהיו
מלכתין אלו התינוקות מן
התצורות הוון להר הבית
היו מרכיבין אותו על גבי
שוורים, ועל גבי השוורים
דלתות, והתינוקות יושבין
מלמעלה, שאם יש שם
קבר, הדלתות נעשות אהל
ולכתין אלו הטימאה
לתינוקות. ותניא ר' יהודה
אמר לא היו מביאין
דלתות אלא שוורים, והא
שוורים שאינו עשוי בידי
אדם. ומשני ר' אלעזר כי
בעי ר' יהודה אהל בידי
אדם (ב' טפח) [בטפח],
ומודה ר' יהודה כמלא
אגרוף שהוא יותר מטמא,
דכתיב באבן או באגרוף,
שאע"פ שאינו בידי אדם,
אהל הוא. מדקתני [ומודה]
ר' יהודה בשקיפין ובנקיף
השלמים. והאי דקתני לא
היו מביאין דלתות אלא
שוורים, אביי אמר הכי
קתני, לא הוצרכו להביא
דלתות, דיי להם בשוורים.
רבא אמר חיישי ר' יהודה,
הואיל ודעת התינוקות
גסה, שפא יוציא כו',
לפיכך אמר אין מביאין
דלתות אלא שוורים.